

Vårpuss og oppussing av Grimstadjoller

Referat fra seilersamling Tirsdag 24. Mars 2026 på Marina Tapas Bar, Torskeholmen, Grimstad.

Har her prøvd å notere litt etter hukommelsen av alle de gode råd og tips som ble gitt på en flott seilersamling. Mye bra innspill rundt vårpuss og større oppussinger av Grimstadjoller!

Motivasjon: Gjør båten LITT bedre hvert år så vil du se at den gradvis blir finere og finere!

Under vannlinja

De fleste bruker selvpolerende bunnstoff. Dersom man kjører kraftig med høytrykkspyleren umiddelbart etter båtopptak mens bunnstoffet fremdeles er vått, får man mer eller mindre av alt av fjorårets bunnstoff, og trenger kanskje ikke slipe noe på våren.

Spyl særskilt godt i kjølgropa foran rorbladet, så alt av rur og skjell går vekk.

Noen skraper av alt av bunnstoff ca. hvert 5-6 år, med miks av skrape, varmpistol og/eller malingsfjerner. Stor jobb!

Løst bunnstoff må uansett skrapes vekk. Man prøver å skrape slik at det blir et "utsmørt" krater og ikke skarpe overganger.

Større bulker kan sparkles. Litt ulike erfaringer, tokomponent sparkel ble anbefalt. Noen bruker stålsparkel men den er veldig hard og risikt at man sliper ned treet rundt sparkelen istedet for. En hadde testa en Jotun Tresparkel enkomponent som var veldig god og grei å slipe. "Innesparkel" slipper for fort.

Vær alltid svært forsiktig med å ikke slipe ned hodene på kobbernaglene, om hodene er borte kan bordene løsne fra hverandre mens du seiler. Ikke gøy. Slip heller ikke ned i treet etter at det er bart.

Flere bruker en eller annen tec7/sika som en smører en tynn stripe av langsmed innerkanten mellom hver bordgang. Hjelper veldig på å gjøre båten tett ved sjøsetting. Viktig å bruke overmalbar/slipbar type, og ikke en som "limer" for sterkt, da kan bordene istedet bli ødelagt av at trutningen river fra hverandre treverk, om det limer mye.

Synlige sprekker mellom bordgangene bør det ikke dyttes sika innimellom, det vil sprenges på og lage sprekken større neste år. Bruk i så fall heller Farm80, men da veldig viktig at den sparkler med farmen så nærme sjøsetting som mulig slik at den ikke rekker å tørke inn og bli hard!

Sprekker midt i bordene eller andre steder bør heller ikke stappes med sika. Enten Farm eller bare la båten slippes ned når den sjøsettes, 2-3 dager til sprekkene har trutnet. Selv sprekker på nesten 1 cm bredde kan trutne og bli tette!

Lar man båten ta inn vann og ligge "sunket" i piren for å trutne så bør man bruke jekkestropper under slik at den ikke kommer helt til ripa, flytetanker vil sprenges på undersiden av dekk, og dekkbjelker og dekksmaterialet er typisk ikke glad i alt saltvannet.

Noen vanner også båten med hagespreder i noen dager før sjøsetting for å starte trutninga.

Kjøel og kjøelbolter?

Flere har opplevd at kjøelen plutselig henger på EN bolt, eller forsvinner i fjorden en vakker dag. For å sjekke har noen saget ut en bit av kjøelen der gjengene går for å se hvordan det ligger an med rust. Og så laget en ny kloss som man har limt inn i kjøelen igjen f.eks med epoksy.

Litt diskusjon rundt om det er gunstig å løsne kjøelboltene (mutterne) oppi båten og gi stengene et lite bank og sjekke at det er "løst". Om alt er godt sammenrustet kan det være mer til skade enn gagn?

De som har tatt av kjøelen kontrollert (!) har gjerne fått jernkjøelen sandblåst, forzinket (koster et par tusen kr) og så bakt inn i epoksy for at ikke vann skal slippe til. Om gjengejerna er så rusta fast i resten at de må bores opp koster det ganske mye, beregn mer enn ti tusen. Noen har fått gjort dette på Nymo mekaniske verksted.

Bruker så syrefaste gjengejern som går tvers gjennom jernkjøelen til bolt på undersiden av kjøelen, og opp gjennom trekjøelen til bunnstokkene.

Skroget

Lakket skrog

For lakkede skrog (samt dollbord og midtfisk) så bør det lakkkes hvert år. Det skal holde med ett lag.

Det var brukt mange ulike typer lakk, ulike erfaringer med de.

For nedslipte/nyskrapa områder må man bygge opp igjen "gropa" med 7 eller flere lakkstrøk for å komme i plan med resten.

På nytt/nyslipt bart tre må det først støvsuges, så vaskes med Amerikansk/Ren Terpentin. Ta ikke med fingrene på treet etter det er avfettet!

Gjeruldsen kjører så 4 strøk lakk vått-i-vått på 2 døgn, altså hver 12 time. Da rekker lakken å få hinne men nytt lag "limer" seg fast i forrige laget. Så legge minst 5 lag til, dvs. som 2 og 2 lag vått-i-vått, på samme måte, og så toppstrøket (det 7) til slutt.

Andre kjører første lakkstrøkene med tynna lakk (miks av terpentin og lakk?) for at lakken skal trenge lenger ned i treverket.

Lurt også å få båten opp av vannet tidsnok på høsten til at den får tørka litt før frosten setter inn, det kan fort bli frostsprengninger som får f.eks. lakken til å løsne.

Bjarne skrur av ALLE beslagene som står på lakken, hvert år, både på dekk og i rigg. Har ikke hatt problemer med at skruefestene i treet blir slarkete etter år med ut/innskruing.

Skruegjennomføringene ned i dekk må kjøres gjennom en dæsj med sika, epoksy eller en liten gummilapp (f.eks fra gamle sykkeldekkslanger), slik at ikke vann trenger ned mellom tre og skrue, da blir det fort svarte merker.

Malt skrog

Har du bul i malingen så er det potensielt råte under. Lakken bør skrapes vekk, og alt råtent tre. La tørke. Fyll krateret med sparkel/ epoksy (med filler) eller lag en liten trebit som limes inn i hullet med epoksy og slip jevnt. På med ny maling! 😊

Dekket

Spiledekk

Viktig også her å lakke hvert år. Det vil oppstå små hårnålssprekker i lakken, spesielt akkurat mellom natefugen og treverket siden de beveger seg ulikt. Her vil vann trenge inn og lage svarte merker

Duk

Det er plundrete å skifte seilduk på dekk, men det må til typisk etter 15-20 års bruk.

Når duken er av, sjekk bordplankene under. Er de oppsprukket bør sprekkene og overgangene mellom bordene limes med epoksy, det vil gjøre dekket stivere og er gunstig for hele båten.

Etter ny duk er stiftet på males den med en sånn strekkmalning som får duken til å stramme seg opp og bli glatt og fin.

Dollbord og midtfisk osv.

Samme kommentarer som for lakkede skrog, men mer slitasje av sol og regn på de horisontale flatene så enda viktigere med lakkstrøk hvert år her enn på sidene.

Dørk og innvendig

Bordgangene bør ha mulighet for å tørke om vinteren, dvs. så bør en evt. behandling av innvendige skrogsider være med olje, ikke lakk. Mange gjør ikke noe med innsiden og lar den være litt med "åpent" tre og flasete, da får den hvertfall tørke.

Mads har brukt den grå vinylgummigrunningen, det er ikke så lurt... 😞

For nyere båter hvor alt har vært grundig og nylig inntrukket med linolje/terpentinblanding (typisk så mye at olja tyter ut av porene på bordene på utsiden!) er av og til lakkert også på innsiden. Ok så lenge plankene er fylt med olje og ikke med vann.... (USA båtene er slik)

Dørken/tiljene (plater/spiler som danner gulvet oppå bunnstokker/spannt) er jo ulikt behandlet, noen med maling, noen med lakk alt etter som.

Rigg

Noen skrur også her av ALT av rigg (unntatt gjennomgående bolter og kryssholtbeslagene) før de lakker mast og bom og spristake.

Også dette bør lakkas hvert år. Har det blitt svart, er det gjort.

Touchet også dette med at gjennomgående bolter gjennom masta (anbefalt for vang/stagfester) gjerne kan være med et kopper eller messingrør og så bolten gjennom der, gnager mindre på treet og blir sterkere.

Vi touchet også litt anna riggtrim: (kommer mer om dette i neste samling!)

Diamantstagene skal strammes "så mye en tør" for å stive av mastebøyen både sideveis og bakover, men det betyr at diamantstagfestene bør være med gjennomgående bolt ellers vil skruene bare "sige" i treverket over tid.

Lars anbefaler at kryssholtene i masta står så mye fremover som er lov i klassereglene, slik at de bidrar til å gjøre masta stivere ifhl bøy bakover, da får man stivere forstag

Mange fester en wire fra vantene på undersiden av dekket, ned i eller under mastefoten og opp til vantet på andre siden, med en strekkfisk eller to. Dette vil bidra til at vantene ikke drar opp dekket, eller drar fra hverandre bordene på siden av skroget, men tvert om "samler skroget" litt. Og det stiver av hele masteriggen sideveis, som er en fordel.

Også forstagfestet bør ha en plate under dekk som sprer kreftene og med en strekkfisk gjerne fra den platen og ned til kjølbordet slik at forstag-kreftene ikke bare drar opp dekket foran, men drar i "hele baugen".

Bjarne hadde laget platen under dekk litt tykk slik at han fikk gjenget opp to hull til maskinskruer der. Og limt platen fast under dekk. Da kan han skru av vantfestet oppå dekk når det skal lakkes, med å bare skru opp skruene, fra utsiden.